

Zápis zo zasadania

Národného komitétu IAU pre Slovensko

konaného dňa: 14. novembra 2018

Národný komitét (NK) Medzinárodnej astronomickej únie (IAU) za zišiel v plnom počte, t.j. na zasadaní sa zúčastnili:

RNDr. Ján Budaj, CSc., RNDr. Mária Hajduková, PhD, doc. RNDr. Leonard Kornoš, CSc., RNDr. Luboš Neslušan, CSc., RNDr. Augustín Skopal, DrSc. a Mgr. Martin Vaňko, PhD.

Ako host' na 1. bod rokovania bol prizvaný RNDr. Theodor Pribulla, CSc.

PROGRAM:

(1) Voľba slovenského zástupcu do „Board of Directors” astronomického časopisu „Astronomy and Astrophysics.”

(2) Skrátenie volebného obdobia súčasného NK IAU a zorganizovanie volieb nového NK IAU do konca roka 2018.

(3) Schválenie návrhu na nových juniorských členov IAU za Slovensko.

(4) Rôzne.

PRIEBEH ZASADANIA:

Zasadanie otvoril a viedol predseda NK IAU RNDr. Luboš Neslušan, CSc.

(1) Voľba slovenského zástupcu do „Board of Directors” astronomického časopisu „Astronomy and Astrophysics.”

Podľa článku 8 štatútu NK IAU, „NK je garantom oficiálneho zastúpenia Slovenskej republiky v rade astronomického časopisu Astronomy and Astrophysics.” Doterajší zástupca Slovenska v tejto rade, RNDr. Augustín Skopal, DrSc., rezignoval na túto funkciu a NK IAU preto musel zabezpečiť nového zástupcu.

Boli navrhnutí dvaja kandidáti: RNDr. Mária Hajduková, PhD, ml. a RNDr. Theodor Pribulla, CSc. Dr. Pribulla bol z tohto titulu pozvaný na túto časť zasadania NK ako host' (bez práva hlasovať).

Predsedajúci vyzval odstupujúceho zástupcu, dr. Skopala, aby stručne oboznámil obidvoch kandidátov, aj ostatných prítomných, s náplňou činnosti zástupcu v rade, čo dr. Skopal urobil.

Dr. Neslušan, ktorý navrhol za novú zástupkyňu dr. Hajdukovú, potom vysvetlil dôvody: dr. Hajduková je vynikajúca vedecká pracovníčka, jedna z najlepších v oddelení Medziplanetárnej hmoty Astronomického ústavu (pozn.: dr. Neslušan je

vedúcim tohto oddelenia), má spomedzi pracovníkov tohto ústavu jednu z najlepších vyjadrovacích schopností v angličtine, čo je pre výkon funkcie dôležité, býva v Bratislave, odkiaľ má prakticky bezprostredný prístup na miestne letisko, resp. blízke letisko vo Viedni a tým bude potrebovať na cestu na zasadania rady oveľa menej času, ako by potreboval zástupca z tatranského pracoviska ústavu.

Dr. Neslušán tiež pripomenul, že na platbe členského tohto časopisu sa podieľa nielen Astronomický ústav SAV, ale aj (25%) Fakulta Matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského a preto je žiadúce, aby boli ľudia na príslušnom - astronomickom - pracovisku tejto fakulty dobre informovaní o dianí v rade. Dr. Hajduková úzko spolupracuje s týmito pracovníkmi fakulty a teda má možnosť ich osobne a podrobne o uvedenom dianí informovať, čo by bol tiež benefit, ak by za zástupkyňu Slovenska v rade bola zvolená ona.

Dr. Budaj, ktorý navrhol ako ďalšieho kandidáta dr. Pribullu, uviedol, že na takom prestížnom medzinárodnom fóre by ústav mali reprezentovať najlepšie pracovníci ústavu. To Dr. Pribulla spĺňa. Okrem toho osobne pozná viacerých členov tejto rady z iných krajín. Táto funkcia nevyžaduje veľké časové nasadenie. Ako spomínal Dr. Skopal asi 3 dni do roka. V prípade, že to bude kolidovať s inými povinnosťami kandidáta, je to potom najmä otázka priorit a človek si bude musieť vybrať, či dá prednosť reprezentácii ústavu na prestížnom medzinárodnom fóre alebo iným, domácim povinnostiam.

Dr. Neslušán oponoval, že dr. Pribulla má ale mnoho ďalších povinností a nemali by sme mu pridávať ďalšie. Skutočnosť, že patrí k najlepším vedcom na Astronomickom ústave SAV viedla k jeho zvoleniu za vedúceho Stelárneho oddelenia a k jeho vymenovaní za vedúceho observatória na Skalnatom Plese. Do komisie grantovej agentúry VEGA bolo potrebné navrhnuť pracovníka s čo najbohatším záznamom vedeckých výsledkov, aby bola čo najväčšia šanca, že bude do komisie VEGA zvolený. Túto požiadavku opäť spĺňal predovšetkým dr. Pribulla. Snaha riadiť sa pravidlom dosadzovať všade najlepších pracovníkov potom vedie k tomu, že títo sú enormne preťažení a iní, hoci tiež výborní vedeckí pracovníci, ktorí by aj chceli odvieť pre svoj ústav ďalšiu prácu, nedostávajú k tomu šancu.

Dr. Budaj zopakoval svoje stanovisko. Ďalšia diskusia potom neprinášala nič nové, preto ju predsedajúci uzatvoril s tým, aby členovia NK o zástupcovi v rade hlasovali. Hlasovalo sa anonymne, pomocou hlasovacích lístkov vhozených do urny. Po hlasovaní a spočítaní hlasov bolo konštatované, že dr. Hajduková získala 4 hlasy, dr. Pribulla 1 hlas a jeden člen NK sa hlasovania zdržal.

NK IAU zvolil za členku rady časopisu „Astronomy and Astrophysics” za Slovensko RNDr. Máriu Hajdukovú, PhD, ml.

Aj po voľbe diskusia pokračovala, lebo členovia NK neboli spokojní s faktom, že funkčné obdobie zástupcu v rade A&A nie je nijako stanovené, ani nie je definovaný mechanizmus, ako by mal byť tento zástupca volený a kedy. Diskusia viedla k nasledovnej dohode, s ktorou súhlasili všetci členovia NK:

Zástupcu Slovenska v rade astronomického časopisu Astronomy and Astrophysics (ďalej len „zástupca”) volí Národný komitét IAU za Slovensko. Funkčné obdobie zástupcu je spravidla dve po sebe idúce funkčné obdobia Národného komitétu.

Dohodlo sa aj, že tento text sa vloží do Štatútu NK na koniec článku 8, čiže dôjde k novelizácii štatútu.

(2) Skrátenie volebného obdobia súčasného NK IAU a zorganizovanie volieb nového NK IAU do konca roka 2018.

Podľa Štatútu NK IAU (článok 3, bod 2), „...Funkčné obdobie [NK IAU] je spravidla trojročné v náväznosti na valné zhromaždenia IAU...”. Posledné voľby NK sa oproti konaniu valného zhromaždenia ale o 1 rok oneskorili (predchádzajúci NK pracoval 4 roky), preto sa zladenosť funkčného obdobia NK s valným zhromaždením stratila.

Súčasný NK IAU sa preto rozhodol zladit' volebný rok do NK IAU s rokom konania sa valného zhromaždenia IAU. Konkrétne to znamenalo, že každý jeho člen dobrovoľne súhlasil, že funkčné obdobie súčasného NK IAU, ktoré začalo v roku 2016, sa skráti a nové voľby do NK IAU sa uskutočnia do konca kalendárneho roka 2018, t.j. roka, kedy sa konalo valné zhromaždenie IAU (v auguste 2018 vo Viedni).

Členovia NK IAU sa tiež dohodli, že po technickej stránke voľby zorganizuje predseda NK. Najskôr osloví individuálnych členov IAU na Slovensku, aby navrhli kandidátov do nového NK. Ak by bolo návrhov málo alebo ich skladba bola nevhodná (v zmysle, že relatívne málo kandidátov by bolo z Astronomického ústavu SAV, ktorého aspoň jeden pracovník by mal byť členom NK kvôli právnej okolnosti, že členské Slovenska v IAU platí SAV a teda požiadavku na zaplatenie by mal uplatniť človek, ktorý je s niektorým pracoviskom SAV v pracovno právnom vzťahu), osloví ďalších vhodných kandidátov. Potom rozošle individuálnym členom IAU na Slovensku kandidátnu listinu s výzvou, aby zvolili členov nového NK IAU. Každý volič môže dať hlas najviac 7 kandidátom, keďže - v zmysle Štatútu NK IAU, článok 3, bod 2 - NK môže mať najviac 7 členov. Iné pravidlá voľby nie sú upravené štatútom. Avšak je jasné, že zvolený je ten kandidát, ktorý nie je v poradí získaných hlasov na horšom ako 7. mieste. Ak by bolo takýchto kandidátov viac, voľby sa opakujú, ale už len u týchto kandidátov.

(3) Schválenie návrhu na nových juniorských členov IAU za Slovensko.

Predseda NK IAU informoval ostatných členov NK, že IAU ustanovila nový druh členstva v IAU, tzv. juniorského člena. Zatiaľčo riadnym členom sa môže stať profesionálny astronóm, ktorý v astronómii alebo astrofyzike aktívne pracuje a teda má už dosiahnuté vedecké výsledky a dosiahol v tejto vednej oblasti titul PhD, juniorským členom sa môže stať profesionálny astronóm ihneď po získaní tohto titulu (aj bez toho, aby už dosiahol výraznejšie výsledky). Juniorské členstvo trvá maximálne 6 rokov. Potom sa daný človek buď stane riadnym členom IAU alebo jeho členstvo v IAU skončí. Zatiaľčo riadnych individuálnych členov IAU schvaľuje výkonný výbor IAU na valnom zhromaždení, teda raz za 3 roky, juniorskí členovia sú prijímaní každoročne.

Predseda ďalej uviedol, že za juniorského člena IAU za hlási mladý pracovník Astronomického ústavu SAV, Mgr. Zoltán Garai, PhD. Na základe jeho prihlášky, ktorú dr. Garai poslal predsedovi NK, ho predseda predstavil. Dr. Garai obhájl titul PhD v roku 2016. Bol aktívny pri obsadzovaní funkcie národného koordinátora aktivít pre verejnosť (ktorú momentálne zastáva doc. dr. Gális). V IAU by mal záujem pracovať v nasledovných komisiách:

- F2: Exoplanéty a Slniečna sústava (patrí do divízie F: Planetárne systémy a astrobiológia);
- G1: Binárne a viacnásobné hviezdne sústavy (patrí do divízie G: Hviezdy a fyzika hviezd);
- B6: Astronomická fotometria a polarimetria (patrí do divízie B: Prístroje, technológie a spracovanie dát).

Pri najbližšej príležitosti má záujem stať sa riadnym členom IAU.

Predseda dal hlasovať a na základe jednomyselného hlasovania možno konštatovať, že **Národný komitét IAU súhlasí, aby Mgr. Zoltán Garai, Ph.D., bol prijatý za nového juniorského člena IAU.**

(4) Rôzne.

V tomto bode sa o slovo už nikto neprihlásil.

Predseda júci sa poďakoval prítomným za účasť a ukončil zasadanie.

V Tatranskej Lomnici, dňa 15. novembra 2018.

Zapísal:
RNDr. Luboš Neslušan, CSc.,
predseda NK IAU